

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI „BORUSSIA” W ROKU 2012

GREMIA FUNDACJI

W 2012 r. Rada Fundacji „Borussia” pracowała w składzie, powołanym w 2010 r. na II kadencję przez Zgromadzenie Fundatorów w osobach Kazimierza Brakonieckiego i Roberta Traby: przewodnicząca – Iwona Liżewska, członkowie: Inga Iwasiów, Basil Kerski, Ryszard Michalski, Piotr Mitzner, Hubert Orłowski, Leszek Żyliński.

Posiedzenie Rady Fundacji „Borussia” odbyło się w Olsztynie 22 maja 2012 r. i było połączone z obchodami jubileuszu 20-lecia czasopisma „Borussia – Kultura – Historia – Literatura”. W posiedzeniu wzięli udział członkowie Rady, Fundatorzy, członkowie Zarządu Fundacji oraz – na zaproszenie Fundatorów – członkowie Zarządu Stowarzyszenia Wspólnota Kulturowa „Borussia”. Omówiono najważniejsze wydarzenia z działalności fundacji za rok 2011 oraz dyskutowano nad kierunkami rozwoju organizacji w kontekście tworzonego w Domu Mendelsohna Centrum Dialogu Międzykulturowego. Po zapoznaniu się ze sprawozdaniem Zarządu Rada Programowa pozytywnie zaopiniowała sprawozdanie merytoryczne i finansowe z działalności fundacji za 2011 r.

DZIAŁALNOŚĆ PROGRAMOWA

PROGRAM DOM MENDELSONA

Podobnie jak w latach poprzednich w 2012 r. priorytetem w pracy Fundacji były działania, związane z tworzeniem w Olsztynie Centrum Dialogu Międzykulturowego DOM MENDELSONA, prowadzone w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Wspólnota Kulturowa „Borussia”.

Od początku 2012 r. po uruchomieniu środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 prowadzona była główna faza realizacji projektu inwestycyjnego „Dom Mendelsohna. Remont i przystosowanie zabytkowego domu oczyszczeń Bet Tahara na cele edukacyjne, kulturalne i turystyczne”. Prace konserwatorskie prowadzone były pod kierunkiem konserwator Julii Martino przez firmę „Marko”, prace remontowo-budowlane – przez Przedsiębiorstwo Skorłutowski. Prace konserwatorskie i budowlane objęły: odtworzenie pierwotnych otworów okiennych i drzwiowych, wymianę stolarek okiennej i drzwiowej, remont posadzek w Bet Taharze, aranżację konserwatorską i uczytelnienie funkcji pomieszczeń, likwidację wtórnych nawarstwień na ścianach, rekonstrukcję i odtworzenie tynków, mozaik i polichromii, uczytelnienie dawnych podziałów elewacji i odtworzenie tynków, dekorację ścian na sufitach, osuszenie fundamentów obu budynków, wymianę instalacji sanitarnej i elektrycznej, ułożenie chodnika wokół budynków. W poszczególnych pomieszczeniach prowadzono prace dostosowujące je do nowej funkcji. Środki RPO umożliwiły dodatkowo wyposażenie części warsztatowej w domu ogrodnika. Teren cmentarza żydowskiego po badaniach archeologicznych, umożliwiających skorygowanie jego granic został otoczony ogrodzeniem.

Prace w Bet Taharze prowadzone były pod nadzorem Miejskiego Konserwatora Zabytków. Teren cmentarza żydowskiego znajduje się pod ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na każdym etapie prac Borussia ściśle współpracowała z Komisją Rabiniczną do Spraw Cmentarzy oraz właścicielem obiektu, Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego.

Dofinansowanie prac ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 wyniosło 1.449.927,53 zł. Borussia wniosła do projektu jako wkład własny środki w wysokości 621.397,55 zł. W ratowanie Mendelsohnowskiego obiektu włączyło się i zaangażowało społecznie wielu borussian, ale także osoby prywatne i środowiska spoza Borussii. Dzięki ich staraniom kompleks budynków odzyskał dawny blask, a Bet Tahara zyskała nową funkcję, stając się Centrum Dialogu

Międzykulturowego DOM MENDELSONA, prowadzonym przez fundację i Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”. W budynku domu ogrodnika mieści się siedziba obu organizacji.

Borussia nadal poszukuje finansów, które umożliwią zakończenie prac nad rewitalizacją obiektu, wyposażenie budynku DOM MENDELSONA oraz uczytelnienie cmentarza żydowskiego i stworzenie na jego terenie lapidarium.

Koordinacja: Ewa Romanowska

Współpraca: Eliza Popławska-Jodko

W 2012 r. kontynuowane były działania kulturalne i edukacyjne w ramach Programu DOM MENDELSONA:

CYKL SALON MENDELSONA

W dniach 23-24 kwietnia odbył się cykl spotkań „Historia i Pamięć”. W dyskusji „Yad Vashem – miejsce i imię, czyli jak pamiętać o Holokauście” wzięli udział przedstawiciele instytutu Yad Vashem z Jerozolimy Alex Dancyg i Orit Margalioth (moderacja: Aleksander Suhak). Uczestnicy omówili stan dyskusji o pamięci o Holokauście w Izraelu, ale także w diasporze – w Polsce, Niemczech i innych krajach europejskich. Przedstawiciele Yad Vashem uczestniczyli w seminarium dla nauczycieli z województwa warmińsko-mazurskiego nt. filozofii i metodyki nauczania o Holokauście (partner: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli) oraz wykładzie dla studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego „Obraz Holokaustu w sztuce” (partner: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski). W ramach programu towarzyszącego odwiedzili Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim i Zespół Szkół Zawodowych w Ostródzie. W Dobrym Mieście wzięli udział w spektaklu teatralnym przygotowanym przez uczniów tamtejszego Liceum Ogólnokształcącego pt. „Moja babcia Pola” na motywach opowiadania Hanny Krall i wspomnień Grażyny Plebanek o jej babci Apolonii Machczyńskiej.

Na początku lipca odbył się 22. Salon Mendelsohna pt. „Przestrzeń dialogu” (03.07.2012), organizowany we współpracy z Radą Osiedla Grunwaldzkiego oraz Gimnazjum nr 5 w Olsztynie. Jego adresatami byli mieszkańcy Osiedla Grunwaldzkiego, osoby mieszkające w najbliższym sąsiedztwie cmentarza żydowskiego i Domu Mendelsohna. Podczas spotkania zaprezentowane zostały dotychczasowe działania Borussii oraz plany związane z adaptacją Domu Mendelsohna na Centrum Dialogu Międzykulturowego. Pojawiały się liczne pytania dotyczące historii cmentarza żydowskiego, jego uczytelniania, współpracy Borussii ze środowiskami żydowskimi. Rada Osiedla Grunwaldzkiego zadeklarowała chęć współpracy z Borussią przy tworzeniu programu działań edukacyjnych i kulturalnych, które będą prowadzone w Domu Mendelsohna.

„Erich Mendelsohn i Salman Schocken – linie życia w XX wieku” to tytuł 3. Salonu Mendelsohna, który odbył się 3.10. Jeden z najważniejszych badaczy dorobku Ericha Mendelsohna, dr Tilo Richter z Bazylei (Szwajcaria) przedstawił dokonania Mendelsohna na tle wydarzeń epoki modernizmu. W swoim wystąpieniu przedstawił historię twórczej przyjaźni 2 wielkich postaci tych czasów: Mendelsohna i Salmana Schockena. Schocken był właścicielem jednej z największej sieci domów towarowych w Niemczech i największym zleceniodawcą architekta, lecz także mecenasem sztuki i wydawcą. Po emigracji do Palestyny w latach 30. został wydawcą gazety Haaretz i kontynuował swoją działalność mecenacką, wspierając poetów i pisarzy żydowskich. W Palestynie zgromadził prywatną bibliotekę, która liczyła ponad 60 tys. woluminów.

Partner: Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

W ramach 4 Salonu Mendelsohna 23.11. odbyła się premiera przedstawienia „Tango z popiołów” oraz 2 pokazy dodatkowe w dniu 24.11. Przygotowany pod kierunkiem aktora i reżysera Cezarego Ilcyny spektakl był efektem wspólnej pracy twórczej i dyskusji nad interpretacją polsko-niemiecko-żydowskiej historii Olsztyna, prowadzonej przez uczestników z Polski i Niemiec. Eksperymentalny spektakl powstał na motywach relacji z lat 1934-1944 olsztyńskiego lekarza i przewodniczącego gminy żydowskiej dr. Heinricha Wolffheima. 10-stronicowy rękopis wspomnień przechowywany

obecnie w Leo Baeck Institute w Nowym Jorku został przetłumaczony i opublikowany po raz pierwszy w Polsce na łamach czasopisma „Borussia” (nr 49/2011).

Finansowanie: Goethe-Institut, Gmina Olsztyn

Koordinacja działań kulturalnych: Anna Verena Wagner (do sierpnia 2012 r.), Kornelia Kurowska, Jeannine Nowak.

ARCHIWUM ŻYWEJ PAMIĘCI

W 2012 r. wspólnie z partnerem, Stowarzyszeniem Tratwa rozpoczęto tworzenie zbiorów Archiwum Żywej Pamięci, który stanowi jeden z działów programowych Domu Mendelsohna. Jego pierwszym etapem był program Szkoła Historii Mówionej. W część działań projektowych zaangażowana była również Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie.

W ramach tworzenia Szkoły Historii Mówionej w 2012 r. odbył się cykl spotkań warsztatowych, podczas których poruszane były zagadnienia związane m.in. ze specyfiką kulturowo-historyczną Warmii i Mazur, metodami pracy animacyjnej, technikami prowadzenia i opracowywania wywiadów biograficznych; w tym wykorzystaniem technik audiowizualnego zapisu oraz komputerowej obróbki danych. W drugiej fazie projektu odbyły się spotkania robocze w 3 grupach: olsztyńskiej, oleckiej i etckiej oraz w Kowalach Oleckich i sąsiednich wsiach: Sokółki i Stożne.

W cyklu spotkań warsztatowych odbywających się w ramach Szkoły Historii Mówionej wzięty udział zarówno osoby prywatne, jak i przedstawiciele samorządów lokalnych, domów kultury, bibliotek, organizacji pozarządowych, m.in.: Stowarzyszenia „Zielona Gmina” w Jonkowie, Stowarzyszenia „Wrota” z Lamkowa, Gminnego Ośrodka Kultury w Dywitach, Stowarzyszenia „4xK” z Kieźlin, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mrągowie, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Jednym z efektów projektu jest zbudowanie sieci partnerów zaangażowanych w tworzenie Archiwum Żywej Pamięci w Olsztynie. Oprócz grupy olsztyńskiej powstała grupa „mazurska” skupiona wokół Olecka i Kowali Oleckich. Na spotkaniu podsumowującym działania Szkoły Historii Mówionej w 2012 r., które odbyło się 14.11. zaprezentowano materiały wypracowane przez uczestników.

Projekt Światła Pamięci

Projekt stanowił kontynuację działań w ramach Szkoły Historii Mówionej. Zebrane zostały 63 wywiady ze świadkami historii, związanymi pochodzeniem lub obecnym miejscem zamieszkania z Warmią i Mazurami. Relacje opracowywane będą dla celów edukacyjnych przez nauczycieli współpracujących z Borussią.

Finansowanie: Goethe-Institut

Koordinacja: Ewa Romanowska

PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

„RITA/STP – Wizyty Studyjne w Polsce 2012”

Rok 2012 był siódmym rokiem ścisłej współpracy Borussii z Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu i Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności w ramach realizacji programu wizyt studyjnych Study Tours to Poland dla studentów. Celem programu jest prezentacja współczesnej Polski przyszłym białoruskim, rosyjskim i ukraińskim i mołdawskim elitom. W ramach 12-dniowych wizyt studyjnych, organizowanych w międzynarodowych grupach uczestnicy poznają polski system samorządowy, gospodarczy, środowiska akademickie, organizacje pozarządowe, media, zagadnienia związane z Unią Europejską. Program stwarza studentom z Europy Wschodniej możliwość poznania polskich rówieśników, wzięcia udziału w wykładach, seminariach i imprezach kulturalnych. STP dla studentów jest jedynym z pierwszych cyklicznych polskich programów skierowanych do młodzieży z Europy Wschodniej.

Adresatami programu są wyróżniający się młodzi ludzie w wieku 18-21 lat, będący obywatelami Ukrainy, Białorusi, Rosji, Mołdowy, osiągający dobre wyniki w nauce, wykazujący się aktywnością w życiu akademickim i społecznym.

Borussia odpowiada za promocję programu, rekrutację uczestników i organizatorów wizyt w poszczególnych miastach, kontakty z nimi, a także monitoring wizyt studyjnych, a także bieżącą obsługą programu.

W 2012 r. do udziału w programie Study Tours to Poland zgłosiły się 1404 osoby: 1033 z Ukrainy, 181 z Białorusi, 148 z Rosji, 52 z Mołdawii. Wzięły w nim udział łącznie 223 osoby (126 z Ukrainy, 44 z Rosji, 40 z Białorusi, 13 z Mołdawii).

W ramach programu STP w 2012 r. współpracowaliśmy z następującymi organizacjami, które odpowiadały bezpośrednio za przygotowanie poszczególnych wizyt: Centrum Współpracy Młodzieży z Gdyni, Dom Pojednania i Spotkań im. Maksymiliana M. Kolbego z Gdańska, Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa z Wrocławia, Fundacja Działań Edukacyjnych KReAdukcja z Lublina, Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich z Wrocławia, Fundacja Nowe Media z Warszawy, Fundacja Wspólna Europa z Warszawy, Jagiellońskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe „Klub Jagielloński” z Krakowa, Fundacja OKNO NA WSCHÓD z Białegostoku, Fundacja Rozwoju Świętochłowic ze Świętochłowic, Stowarzyszenie POLITES ze Szczecina, Fundacja Solidarności Polsko-Czesko-Słowackiej z Warszawy, Fundacja Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego „FERSO” z Łodzi, Małopolskie Towarzystwo Oświatowe z Krakowa, Towarzystwo Białoruskie z Krakowa.

W 2012 r. w ramach programu STP dla studentów zorganizowaliśmy wspólnie z Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego trzy spotkania organizacji zaangażowanych w realizację programu. Dwa spotkania miały charakter roboczy, odbyły się w Warszawie w dniach 10.02. i 31.08. W grudniu w siedzibie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w Warszawie odbyło się podsumowanie wizyt w ramach Study Tours to Poland dla studentów, w którym wzięli udział koordynatorzy wizyt studenckich, uczestnicy warsztatów STP, przedstawicielki Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, zespół Programu Study Tours to Poland oraz zaproszeni goście. Grudniowe spotkanie służyło wypracowaniu rekomendacji dla rozwoju programu w kolejnych latach.

Ponadto w 2012 r. we współpracy z lokalnymi partnerami Borussia zorganizowała w dniach 18-29.03. wizytę studyjną dla 11-osobowej grupy studentów z Ukrainy (Kijowa, Mariupola, Odessa, Ługańska, Czerkasów, Doniecka), Białorusi (Grodna, Mińska) i Rosji (Sankt Petersburga, Briańska).

W dniach 1-9.12. odbyły się Warsztaty STP dla najaktywniejszych uczestników wizyt studenckich z 2011 r. Wzięli w nich udział młodzi ludzie z Ukrainy: Charkowa, Kijowa, Ługańska, Żytomierza, Rosji: Sankt Petersburga oraz z Białorusi: Mińska. Zajęcia prowadzone metodami aktywizującymi miały na celu rozwijanie kompetencji liderkich oraz przekazywanie uczestnikom wiedzy i umiejętności, które pomogą im wpływać na własny rozwój i wprowadzanie zmian w najbliższym otoczeniu.

Finansowanie wizyt studyjnych: Program „RITA/STP- Wizyty Studyjne w Polsce 2012” ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

W 2012 r. w ramach działań transgranicznych zrealizowany został projekt „Warmia i Mazury – Obwód Kaliningradzki. Nowa jakość partnerstwa”, którego celem były wsparcie obywatelskiego i społecznego wymiaru polskiej polityki zagranicznej na pograniczu polsko-rosyjskim (współpraca województwa warmińsko-mazurskiego i Obwodu Kaliningradzkiego FR), rozwój społecznych relacji między oboma regionami.

Projekt skierowany był do 3 grup odbiorców z województwa warmińsko-mazurskiego i Obwodu Kaliningradzkiego FR: dziennikarzy, działaczy organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli samorządów, odpowiedzialnych są za współpracę międzynarodową.

Na realizację projektu: Warmia i Mazury – Obwód Kaliningradzki – Nowa jakość partnerstwa złożyły się następujące działania:

- warsztaty i wizyta studyjna dla dziennikarzy z województwa warmińsko-mazurskiego i Obwodu Kaliningradzkiego (10-12.11.)

Uczestnicy uczestniczyli w zajęciach przybliżających aktualną sytuację społeczną w obu regionach, poznali dobre praktyki w zakresie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem działań w zakresie dialogu międzykulturowego, przełamujących wzajemne stereotypy oraz prezentujących najciekawsze inicjatywy polsko-rosyjskie z ostatnich lat. Oddzielny

blok warsztatów poświęcony był roli mediów w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Dyskutowano także o wzajemnych potrzebach sąsiadów oraz potencjalnych sferach współpracy polsko-rosyjskiej na poziomie społecznym.

Po warsztatach odbył się objazd studyjny, w czasie którego uczestnicy odwiedzili organizacje reprezentujące III sektor oraz instytucje samorządowe zaangażowane w dialog polsko-rosyjski.

- badanie stanu współpracy

Badania dotyczyły 3 sfer istotnych z punktu widzenia rozwoju kontaktów społecznych na pograniczu polsko-rosyjskim: współpracy transgranicznej władz lokalnych i regionalnych, współpracy w sferze nauki i kultury; aktywności transgranicznej organizacji pozarządowych. Obejmowały one lata 2004-2012. Była to kontynuacja raportu „Polsko-rosyjska współpraca transgraniczna”, ukazującego m.in. uwarunkowania współpracy transgranicznej w omawianych obszarach w okresie 1990-2003.

- kalendarz polsko-rosyjski „Polsko-rosyjskie inspiracje na 2013 rok”

Dwujęzyczny, polsko-rosyjski kalendarz książkowy zawierał prezentacje działań wybranych projektów i programów polsko-rosyjskich, które mogą stać się inspiracją do podejmowania podobnych aktywności przez przedstawicieli różnych sektorów. Znalazły się w nim także praktyczne informacje pomocne w prowadzeniu współpracy polsko-rosyjskiej, podstawowe zwroty w obu językach, informacje o potencjalnych źródłach finansowania współpracy polsko-rosyjskiej. Kalendarz przygotowany wspólnie z partnerem kaliningradzkim (Fundacja „Kultura Życia”) i polskim (Fundacją Edukacja dla Demokracji) ukazał się w nakładzie 500 egz. i był dystrybuowany w obu krajach, promując społeczny wymiar współpracy polsko-rosyjskiej.

Realizacja projektu „Warmia i Mazury – Obwód Kaliningradzki. Nowa jakość partnerstwa” spotkała się z zainteresowaniem lokalnych i regionalnych mediów. O projekcie informowali: Polska Agencja Prasowa, TVP Olsztyn, „Gazeta Olsztyńska”.

Koordynacja programu: Ewa Romanowska

Asystentka programowa: Karolina Bernacka (kwiecień-czerwiec 2012 r.), Maja Wasiluk (współpraca od lipca 2012 r., od września 2012 r. asystentka programowa).

Praktykantka: Ewelina Malinowska (lipiec 2012 r.)

PROGRAM WOLONTARIACKI

Program wolontariatu zagranicznego realizowany był dzięki wsparciu Programu Unii Europejskiej „Młódzież w działaniu”. Zrealizowano 2 duże projekty Wolontariatu Europejskiego, obejmujące współpracę z partnerami polskimi: Archiwum Państwowym w Olsztynie, Muzeum Budownictwa Ludowego z Olsztynka, Centrum Polsko-Francuskim Cotes d’Armor – Warmia i Mazury z Olsztyna, Przedszkolem Miejskim nr 4 im. Pluszowego Misia i Przedszkolem Miejskim nr 6 im. Jeana de La Fontaine’a z Olsztyna. W tych organizacjach pracowali wolontariusze z Niemiec i Francji. Wśród zagranicznych partnerów Borussii były: ICE e.V. z Drezna, Pax Christi z Akwizgranu, Związek Gwennili z Quemper w Bretanii.

Z rekomendacji Borussii jak co roku na zagraniczny wolontariat wyjechali polscy wolontariusze: do Niemiec (w ramach współpracy z ICE e.V. z Drezna, AWO Integration z Duisburga, Spohns Haus z Gersheim, Aktion West-Ost z Düsseldorfu) oraz Rosji (współpraca ze stowarzyszeniem Perspektivi z St. Petersburga).

Finansowanie: Program Unii Europejskiej „Młódzież w działaniu”

Koordynator: Kornelia Kurowska

Asystenci programowi: Jeannine Nowak, Dawid Wierzbicki (do lutego 2012), Błażej Grygo.

PROJEKT „PRZEZ WOLONTARIAT DO ZATRUDNIENIA”

W sierpniu 2012 r. Fundacja Borussia rozpoczęła realizację projektu dofinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wśród partnerów są

instytucje kultury i edukacji z Olsztyna: Archiwum Państwowe w Olsztynie, Narodowy Instytut Dziedzictwa. Oddział Terenowy w Olsztynie, Przedszkole Miejskie nr 4 w Olsztynie, Szkoła Podstawowa nr 2 w Olsztynie, Szkoła Podstawowa nr 10 w Olsztynie, Olsztyński Teatr Lalek, Muzeum Warmii i Mazur, Warmińsko-Mazurskie Forum Społecznie Odpowiedzialnego Biznesu, Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa Borussia, Radio UWM FM, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Pałac Młodzieży oraz z powiatu olsztyńskiego: Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku, Gminny Ośrodek Kultury w Dywitach, Centrum Kultury w Dobrym Mieście, Gminny Ośrodek Kultury w Gietrzwałdzie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach, Publiczna Szkoła Podstawowa w Purdzie.

Przedstawiciele instytucji partnerskich wzięli udział w wizycie studyjnej do Niemiec (Poczdam – Berlin, 14.-19.10.2012) oraz spotkaniach warsztatowych, poznając niemiecki model długoterminowego wolontariatu oraz doświadczenia niemieckich organizacji i instytucji współpracujących z wolontariuszami krajowymi i zagranicznymi. Ten etap projektu miał na celu przygotowanie polskich instytucji do podjęcia od stycznia 2013 r. współpracy z wolontariuszami krajowymi oraz zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu edukacji pozaformalnej. Wolontariusze uczestniczący w projekcie to osoby do 25. roku życia, absolwenci wyższych uczelni, którzy swoim zaangażowaniem wesprą działalność programową instytucji kultury i edukacji. Współpraca z nimi będzie dla nich okazją do zbierania doświadczeń zawodowych, wezmą oni ponadto udział w szkoleniach i warsztatach, które pozwolą im na rozwijanie kompetencji interpersonalnych/pracowniczych. Zajęcia prowadzone przez psychologa i doradcę zawodowego przygotowują ich dodatkowo do wejścia na rynek pracy.

Finansowanie: Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Zespół projektowy: Kornelia Kurowska, Jeannine Nowak, Eliza Popławska-Jodko, Maria Arabasz, Marcin Sudwoj.

PROGRAM „SZKOŁA PO NIEMIECKU / SCHULE AUF POLNISCH”

W 2012 r. na indywidualny staż w ramach programu indywidualnych wymian uczniów między Polską i Niemcami „Szkoła po niemiecku / Schule auf Polnisch” wyjechała 1 osoba z Polski. Odbyły się akcje informacyjne adresowane do nauczycieli i uczniów.

Koordynatorka: Jeannine Nowak

SAMODZIELNE PROJEKTY

WIZYTA GRUPY TEATRALNEJ KARAWANE Z DÜSSELDORFU

W dniach 16-20.05. przebywała w Olsztynie niezależna grupa teatralna Karawane z Düsseldorfu. Jej członkowie przeprowadzili 2-dniowe warsztaty dla studentów germanistyki UWM. Na olsztyńskiej Scenie „U Sewruka” grupa Karawane zaprezentowała spektakl w j. niemieckim „Von Mund zu Ohr. Eine Umjandlung”, oparty na motywach tekstów austriackiego poety Ernsta Jandla. Drugi pokaz spektaklu odbył się w Sasku Małym na Mazurach. Współpraca: Studium Aktorskie im. Aleksandra Sewruka przy Teatrze im. Stefana Jaracza, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Koordinacja: Kornelia Kurowska

PODRÓŻ STUDYJNA „Śladami Ericha Mendelsohna: Berlin – Chemnitz – Wrocław – Olsztyn”

W dniach 5-10.06. odbyła się polsko-niemiecka podróż studyjna, organizowana we współpracy z Fundacją im. Ericha Mendelsohna z Berlina. Uczestnicy odwiedzili miasta w Niemczech i Polsce, gdzie znajdują się obiekty zaprojektowane przez Ericha Mendelsohna. Podróż była także okazją do spotkania z ekspertami z dziedziny architektury i historii sztuki z obu krajów, dyskusji na temat różnych aspektów zachowania krajobrazu kulturowego. Wśród uczestników byli konserwatorzy, architekci, osoby interesujące się dorobkiem słynnego architekta.

Koordinacja: Anna Verena Wagner

WARSZTATY „SAULÉ znaczy SŁOŃCE”

Polsko-litewskie warsztaty dla młodzieży pod hasłem „SAULÉ znaczy SŁOŃCE” odbyły się w Jadagonis k. Kowna w dniach 19-24.08. 20-osobowa grupa młodzieży z obu krajów wzięła udział w zajęciach artystyczno-ekologicznych, które były okazją do poznania i integracji uczestników. Efekty warsztatów – prace uczestników zostały zaprezentowane podczas akcji artystycznej na zakończenie pobytu na Litwie. Przygotowano wystawę prac polskich i litewskich uczestników, która była prezentowana w listopadzie w Ośrodku Raudondvaris (Czerwony Dwór) k. Kowna, gdzie oglądali ją m.in. prezydenci Litwy, Łotwy i Estonii. Organizatorzy wydali także kalendarz polsko-litewski z obrazami uczestników warsztatów. Partnerzy: Litewski Związek Artystów Plastyków. Oddział w Kownie, Państwowe Liceum Plastyczne im. E. Mendelsohna w Olsztynie.

Koordynacja: Jeannine Nowak, Kornelia Kurowska

HISTORIE RODZINNE – spotkanie z rodziną Borensteinów

16.08. w Kawoksięgarni Tajemnica Poliszynela odbyło się spotkanie z rodziną Borensteinów z Izraela, tworzą ją: Szlomo Borenstein – kompozytor, muzyk filharmonii w Tel Avivie, Annette Borenstein – jego żona, lekarz, wykładowczyni uniwersytetu, Ruti Borenstein – córka, aktorka oraz Yossi Madmoni – zięć, reżyser filmowy, wyróżniony Kryształowym Globusem na festiwalu filmowym w Karlowych Warach za film „Restoration”. Goście Borussii opowiadali o swoich związkach z Polską, a także o swoich artystycznych fascynacjach i inspiracjach.

Koordynacja: Anna Verena Wagner, Katarzyna Giża

VI DNI KULTURY ŻYDOWSKIEJ pod hasłem „W domu”

W ciągu 7 festiwalowych dni odbyło się łącznie 30 imprez adresowanych do szerokiego grona odbiorców w różnym wieku: od dzieci po osoby dorosłe. Dużym zainteresowaniem cieszyła się inauguracja na olsztyńskim zamku połączona z wykładem „Dom Jakubowy – dom żydowski” Belli Szwarzman-Czarnoty („Midrasz”) i koncertem kameralnym utworów G. Fitelberga, F. Mendelssohna-Bartholdy’ego, G. Gershwin i A. Coplanda w wykonaniu muzyków z Olsztyna, Koszalina i Gdańska, pokazy współczesnych filmów izraelskich, spotkania literackie i warsztaty artystyczne. Spacer „Śladami olsztyńskich Żydów” zgromadził ok. 70 osób. Odbyły się także 2 koncerty – zespołu Shachar Gilad z Izraela oraz GRUPY P.G.R. – projekt Grzegorz Rogala i Sagit Zilberman. Jednym z najważniejszych wydarzeń festiwalu był pokaz premierowy filmu biograficznego o Erichu Mendelsohnie w reż. Duki Drora „Mendelsohn’s Incessant Visions”. Łącznie w VI edycji Dni Kultury Żydowskiej: koncertach, warsztatach plastycznych i kulinarnych, pokazach filmów, wykładach, seminariach dla nauczycieli, zajęciach edukacyjnych wzięło udział ok. 1200 osób.

Partnerzy: Stowarzyszenie na Rzecz Kultury Żydowskiej B’Jachad, Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa Borussia, Muzeum Warmii i Mazur, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, SARP Oddział w Olsztynie, WMODN w Olsztynie, Teatr im. Stefana Jaracza, MOK, CEIK, Szkoła Podstawowa nr 2, Szkoła Podstawowa nr 10, Tajemnica Poliszynela, Stowarzyszenie Żydowskie Motywy. Patronat honorowy: Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Ambasada Izraela w Polsce.

Finansowanie: Samorząd Miasta Olsztyn, Goethe-Institut w Warszawie, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Ambasada Izraela w Polsce.

Koordynacja: Kornelia Kurowska, Katarzyna Giża

PROJEKT HISTORYCZNO-TEATRALNY „Wystawiać Historię”

Projekt organizowany we współpracy z partnerami: Teatrem im. Stefana Jaracza w Olsztynie i działającym przy nim Policealnym Studium Aktorskim im. Aleksandra Sewruka oraz z Instytutem Teatrolologii Uniwersytetu Lipskiego, nosił tytuł „Wystawiać historię”. Składał się z 2 części: uczestnicy z obu krajów wzięli udział w 2 warsztatach historycznych podczas których poznawali przedwojenne dzieje społeczności żydowskiej w Olsztynie i Lipsku oraz uczestniczyli w zajęciach teatralnych, pracując nad spektaklami opartymi na relacjach świadków. Efektami ich pracy były przedstawienia: „Tango z popiołów” (premiera 23.11. w Olsztynie w ramach cyklu Salon Mendelsohna) i „LipskPrze(z)Życie” (premiera 7.12. w Lipsku).

Koordinacja: Anna Verena Wagner

TALKING WALLS

Temat warsztatów dla młodzieży, uczniów Państwowego Liceum Plastycznego im. E. Mendelsohna w Olsztynie nawiązywał symbolicznie do murów Domu Mendelsohna. Historia społeczności żydowskiej i materialne ślady ich obecności w krajobrazie miasta były dla uczestników projektu okazją do poznania dziejów przedwojennego Olsztyna i spojrzenia na miasto jako przestrzeń spotkań wielu kultur – zarówno w przeszłości jak i obecnie. Formuła warsztatów skłaniała do rozmowy i dialogu osób młodych z prowadzącymi: historykami i artystami z Polski i Litwy. Efektem projektu, który prowadzony był od września do grudnia był film pt. „Talking Walls”, przygotowany przez uczestników pod opieką artystyczną Karoliny Lewandowskiej z Liceum Plastycznego.

Finansowanie: Goethe-Institut, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Koordinacja: Kornelia Kurowska, Błażej Grygo

WARSZTATY I AKCJA ARTYSTYCZNA

W grudniu 2012 r. w Miejskim Ośrodku Kultury oraz w olsztyńskich szkołach i przedszkolach odbywały się wykłady i warsztaty przypominające o historii żydowskiego Święta Świąteł, jego symbolice i tradycjach związanych z Chanuką.

Od 11 grudnia przez kilka kolejnych dni Chanuki na cmentarzu żydowskim przy ul. Zyndrama z Maszkowic 2 można było podziwiać chanukiję – uczniowie Państwowego Liceum Plastycznego im. Ericha Mendelsohna pod opieką artystyczną Aleksandra Kuberskiego i Ewalda Kornka przygotowali niezwykłą instalację świetlną w kształcie chanukowej menor.

Partnerzy: Państwowe Liceum Plastyczne im. E. Mendelsohna, Miejski Ośrodek Kultury, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Szkoła Podstawowa nr 2, Gimnazjum nr 5, Przedszkole Miejskie nr 4.

Zespół Fundacji pracował w 2012 r. w składzie:

Zarząd: Kornelia Kurowska, Ewa Romanowska, Beata Samojłowicz, Maria Ziółkowska.

Koordinator programu kulturalnego: Anna Verena Wagner (do sierpnia 2012 r.)

Asystenci programowi: Jeannine Nowak, Maja Wasiluk (od września 2012 r.), Błażej Grygo (od marca 2012 r.), Dawid Wierzbicki (do lutego 2012 r.)

Wolontariuszki: Sarah Zwanzger (do września 2012 r.) i Melanie Marx (do marca 2012 r.) z Niemiec oraz Ekateryna Agapova z Rosji (do września 2012 r.), Helena Schugt (od września 2012 r.) z Niemiec.

Opr. ER, KK